

Forfatter: Fjorten eventyr og fortællinger

Titel:

Citation: "Fjorten eventyr og fortællinger", i *Fjorten eventyr og fortællinger*, udg. af Marita Akhøj Nielsen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1989, s. 249.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ingemann01-shoot-idm140296365268384/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Fjorten eventyr og fortællinger

Noter

Det høje Spil

- 7 *reiser* ... *par din Kunst*: rejser for at videreuddanne dig og leve af din kunst – *Tokajer*: ungarsk vin.
- 8 *arnigt*: morsomt. – *Prækkere*: tiggere, fattigfolk.
- 9 *Lappers*: ragske. – (Guld)hørs: pengepung.
- 10 *tvende*: to. – *førsplilt*: spillet bort. – *stulige*: stabil. – *Hovod volder ingen Trætte*: Forhåndsaftale giver ikke anledning til menighed, tværtimod.
- 11 *gullonere*: iført tjenerdragt med besæmninger.
- 12 *fort*: af sted. – *knibe*: spare.
- 13 *Prokes*: morgenmad. – *led Fiolen* ... *sørge*: bekymrede sig ikke om fremtiden. – *Skefte*: groft, hårdt brød.
- 14 *Dulcineer*: elskede kvinder, opr. Don Quixotes elskede i Cervantes' roman, udgiver 1605-15.
- 15 *lumpe*: behandle foragteligt.
- 16 *Velskland*: Italien.
- 17 *Johannitervædder*: medlem af den gejstlige riddertorden Johannitternes højeste klasse, der aflagde løfte om seksuel afholdenhed – *Bebrub*: ny-tastantelig betegnelse for de onde ånders fyrste, bl.a. Matzaus 10,25. – *Holger Danske*: Den danske nationalhelstammer opr. fra en række middelalderlige franske heltedigte, der dannede grundlag for en prosaroman. I Danmark kendtes han siden senmiddelalderen fra folkevise og Holger Danske og Burmand. I 1534 udgav Chr. Pedersen *Kong Oluf Danskes Kønrick*, der siden udkom utallige gange og oplevede en umådelig popularitet. Denne folkebog er grundlaget for Ingemanns *Holger Danske* fra 1837. – *ferdig*: nær ved.
- 18 *Stente*: overgang over et gærde.
- 21 *kønngt*: underligt.
- 22 *Skranken*: turneringspladsen.
- 23 *med Tugt*: med forlov.
- 25 *uakse*: tilstrækkelig. – *overtydede*: overbeviste. – *grahardede*: gråhårede.
- 26 *aage* ... *Pund*: jf. Lukas 19,11-27.
- 27 *Mesermanden*: bødlen.
- 28 *allerhelst*: vær.
- 29 *eders Ord i Åren*: udmærket.
- 30 *Delinqventen*: forbryderen, der skal straffes, spec. henrettes.
- 31 *Teme*: tjenestepige. – *idlige*: vedvarende.
- 32 *Avalun*: i den keltiske tradition evighedsøen, hvor heltene lever lykkeligt hos smukke feer, bl.a. Morgana; Avalun knyttedes tidligt til Holger Danske, der fortælles i orienten at have nået Avalun, hvor alle sørget

- glemmes og tiden går i stå. Avalun kan vise sig hvor som helst. – *Arlier*: aln. fænavn i middelalderens franske ridderdigtning, forekommer også i de danske folkebøger.
- 33 *pnud*: herlig.
- 34 *Frøpads*: ret til at spøge dristigt.
- 35 *Koglenes*: hekserier, blændværk.
- 37 *Jørbomme*: opfyldt på forhånd – *Tavlebord*: bord til terningspil
- 38 *alt*: allerede – *fo*: ikke – (*Troldoms*)*tegn*: tegn.
- 39 *din Gjæld*: gælden til dig. – *den Steen* . . . : iflg. folketroen kaster St. Peder hvert år den 22/2 en varm sten i vandet, for at det kan blive tøvejr. Formentlig er det denne forestilling, Ingemann har digtet videre på – *Fimbul*: Ordet indgår i oldislandske ord, hvor det har forstærkende betydning, kendtes i Fimbulvinter om den lange, hårde vinterd, der iflg. den nordiske mytologi går forud for verdens undergang. – *Forkløret*: skulte, okkulte. – *forkløret*: forvandet til noget overjordisk.
- 40 *paadet*: for at. – *Ancona*: by og provins i det østlige Mellemitalien, især kendt for valfartsstedet Jomfru Marias hus i Loreto, iflg. legenden Jesu barndomshjem, som af engle bragtes fra Nazareth til Loreto i 1295.
- 41 *St. Peters Stol*: pavestolen. – *de Fises Steen*: iflg. alkymisterne midlet til at opnå den dybeste indsigt i naturens hemmeligheder. – *Vistinge*: vismænd i egen indbildning. – *bjørnalske*: djævelske.

Sphinxen

- 42 *Sphinxen*: det kvindelige fabeldyr med menneskehoved og dyrekrop, der iflg. den græske mytologi holdt til ved Theben og dræbte de vejfarende, der ikke kunne løse den gåde, sfinksen stillede dem; da Odysseus løste gåden, styrtede sfinksen sig i afgrunden og døde. Betegnelsen sfinks anvendes siden oldtiden om de egyptiske figurer, der forestiller en liggende løvekrop med menneskehoved. – *Callot*: fransk maler og raderer, 1592-1635, især kendt for sine barok-humoristiske folkelivs-skildringer og sine billeder af krigens rædsler. – *Hoffmann(ske)*: E. T. A. Hoffmann, tysk romantisk forfatter, 1776-1822. I 1814-15 udgav han *Fantasiestücke im Callot's Manier*. – *Spitbørge*(stokke): indskrænket, snæversynet borger. – *gammeltyske Kofte*: kjæderagt, der efterlignede det 16. årh.'s tyske tøj, og som opstod i forbindelse med middelalderbejstringen fra ca. 1780 og frem. – *Groschen*: tysk mønt indt. 1875. – *allamodiske*: moderne.
- 43 *Handsel*: lykkevarslende pige fra dagens første kunde. – *Træhul*: træstamme. – *selvanden*: i selskab med en anden.
- 44 *guldvirket*: guldbroderet.
- 46 *Mærkværdige*: bemærkelsesværdige. – *om Adam* . . . : jf. 1. Mosebog 3,23f. – *visse selbomme Billeder* . . . : Den følgende beskrivelse minder meget om